

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha, soudce Mgr. Marka Zimy a soudkyně JUDr. Jitky Hroudové ve věci

žalobce: **G. K. H.**
bytem X
zastoupen advokátem JUDr. Hugem Körblem
sídlem Hybernská 1007/20, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 00 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného z 3. 4. 2025, čj. MV-189271-4/SO-2024

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

1. Žalobce požádal v únoru 2024 o udělení státního občanství. Ministerstvo vnitra jeho žádost rozhodnutím z 28. 11. 2024 zamítlo, protože žalobce v posledních třech letech přede dnem podání žádosti řádně a včas neplnil povinnosti vyplývající z právních předpisů na úseku veřejného zdravotního pojištění (§ 14 odst. 6 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství).

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

Konkrétně měl za období od září do října 2022 a od ledna do června 2023 nedoplatky na pojistném na veřejné zdravotní pojištění, které dosáhly nejvýše 14 016 Kč.

2. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí rozklad, který ministr vnitra napadeným rozhodnutím zamítl. V odůvodnění zdůraznil, že přestože žalobce dlužné částky před podáním žádosti uhradil a napravil tak škodlivý následek, neshledal důvod žalobci splnění této podmínky prominout. Přihlédl zejména k tomu, že celková dlužná částka byla poměrně vysoká a nešlo o jednorázové pochybení.

2. Argumentace účastníků

2.1 Žalobní argumentace

3. Žalobce zopakoval, že mu nedoplatky vznikly proto, že byl po určitou dobu nezaměstnaný, a protože nechtěl zatěžovat sociální systém, nenechal se zaevidovat jako nezaměstnaný, ale neuvědomil si, že v takovém případě musí hradit odvody na veřejné zdravotní pojištění. Ministerstvo vnitra podle něj mělo poměřovat nesplnění podmínky podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství s tím, do jaké míry žalobce splňuje ostatní podmínky pro udělení státního občanství. Přitom má za to, že nesplnění této podmínky nedosahuje takové intenzity, aby bylo důvodem nevyhovění jeho žádosti. Zejména proto, že žalobce je vysoce integrován v české společnosti.
4. Dále namítá, že žalovaný nesprávně vyhodnotil, zda žalobci nesplnění této podmínky neprominout podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství. Žalovaný zejména nezohlednil, že žalobce od uhrazení nedoplateků své povinnosti na úseku veřejného zdravotního pojištění řádně plní.
5. V řízení o udělení státního občanství má přitom být především hodnoceno, zda a jak intenzivně je žadatel integrován do české společnosti. Ostatní podmínky jsou spíše doplňující. Ministerstvo se však při udělování státního občanství zaměřuje především na to, zda žadatel plní své povinnosti vůči veřejné zdravotní pojišťovně. I z odborné literatury vyplývá, že porušení povinností na úseku veřejného zdravotního pojištění je nejčastějším důvodem neudělení státního občanství. Je přitom otázkou, zda je vůbec legitimní, aby tím (přinejmenším statisticky) nejdůležitějším hlediskem naturalizace cizinců v ČR byla otázka řádného placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění.
6. Žalobce tak má za to, že praxe Ministerstva vnitra při udělování státního občanství je nepřiměřeně přísně zaměřena na otázku úhrad na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, a měla by být přehodnocena. Ministerstvo by mělo (s různou vahou) zohledňovat všechny podmínky pro udělení státního občanství, přičemž na prvním místě má být především otázka integrace žadatele do společnosti.
7. Krom toho žalovaný již od roku 2014 vychází z toho, že výše nedoplatku, která již má za následek nesplnění podmínky podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství, činí obvykle 7 tisíc Kč. Vlivem vysoké inflace se však tato nepsaná hranice stala nepřiměřeně přísnou, a proto by měla být zvýšena.
8. Proto žalobce navrhuje, aby soud zrušil napadené i prvostupňové rozhodnutí, vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení a přiznal mu náhradu nákladů řízení.

2.2 Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný setrval na správnosti napadeného rozhodnutí a stručně zopakoval v něm obsaženou argumentaci. Zejména připomněl, že přihlédl k tomu, že výše nedoplatku nebyla

bagatelní a nešlo o jednorázové pochybení. Žalobce své povinnosti neplnil z vlastní nedbalosti, což jej ale nezavazuje odpovědnosti za nedoplatky, které mu vznikly. Žalovaný nesouhlasí s tím, že by praxe Ministerstva vnitra při udělování státního občanství byla nepřiměřeně přísná a že by snad bylo na místě ji přehodnotit. Proto navrhuje, aby soud žalobu zamítl.

2.3 Replika žalobce

10. Žalobce v replice zopakoval svou argumentaci z žaloby. Především zdůraznil, nedoplatky uhradil již před podáním žádosti o udělení státního občanství. Dále má za to, že podmínky pro udělení státního občanství má žalovaný zkoumat jak samostatně, tak ve vzájemném propojení. Žadatel o státní občanství má mít šanci být se svou žádostí úspěšný i tehdy, nesplňuje-li některou z podmínek, pokud ostatní podmínky plní nad obvyklou míru.

3. Ústní jednání

3.1 K postupu při předvolání účastníků

11. Ve věci se konalo ústní jednání, k němuž soud předvolal účastníky v souladu s § 49 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.). Soud přitom nepředvolal samostatně žalobce, ale pouze jeho zástupce s tím, že toto předvolání platí i pro žalobce jako zastoupeného účastníka.
12. Zdejší soud si je vědom toho, že Nejvyšší správní soud (NSS) v několika svých rozsudcích uvedl, že předvolání k ústnímu jednání je nutné zasílat nejenom zástupci účastníka řízení, ale i přímo účastníku řízení samostatně.¹ NSS sice v citovaných rozsudcích posuzoval konkrétní skutkovou situaci, jeho odůvodnění je však formulováno obecně a kategoricky. NSS přitom v jiných svých rozsudcích dospěl přesně k opačnému závěru.² Pro příklad lze citovat z rozsudku z 20. 6. 2012, čj. 7 Azs 17/2012-53, ve kterém NSS uvedl, že „§ 42 odst. 2 s. ř. s. řeší případy, kdy má účastník zástupce a přichází do úvahy doručování buď pouze tomuto zástupci, nebo jak tomuto zástupci, tak účastníkovi. Má-li účastník zástupce s procesní plnou moci (vždy v případě zastoupení advokátem), doručují se písemnosti vždy jen tomuto zástupci, pokud zákon nestanoví něco jiného. Nejenom zástupci, ale také účastníku samotnému se doručuje v případě, že má účastník sám osobně něco vykonat. Úkony, které má účastník osobně v řízení vykonat se rozumí případy, kdy konkrétní jednání nemůže učinit nikdo jiný než účastník samotný. Musí jít tedy o tzv. jednání nezastupitelné. Jestliže ve sporném řízení účastník nenavrhne důkaz svou vlastní výpovědí, není ani zásadně důvodu účastníka osobně předvolávat k ústnímu jednání; soud v tomto případě vyrozumí o jednání jen zástupce s plnou mocí pro celé řízení“. V bodě 25 rozsudku z 8. 3. 2024, čj. 5 Ads 223/2023-168, NSS vzpomenul svůj výše citovaný rozsudek sp. zn. 1 As 107/2008, ale naznačil, že úkonem nezastupitelným zástupcem účastníka řízení by byla osobní výpověď účastníka řízení na ústním jednání.
13. Mimo výše uvedený výslovný nesouhlas s názorem, že je nutné zasílat předvolání i přímo účastníku řízení, vyplývá z rozhodovací praxe kasačního soudu i nesouhlas implicitní. V bodě 20 rozsudku sp. zn. 8 Afs 101/2024 (a téměř shodně i v bodě 20 rozsudku

¹ Rozsudky ze 4. 2. 2009, čj. 1 As 107/2008 100, z 31. 3. 2009, čj. 5 Afs 102/2008-106, z 28. 8. 2013, čj. 4 Ads 67/2013 21, z 29. 3. 2013, čj. 4 Ads 109/2012-69, ze 17. 10. 2022, čj. 5 Azs 246/2022-49, z 19. 3. 2025, čj. 8 Afs 101/2024-84, a naposledy z 19. 9. 2025, čj. 5 As 42/2025-41.

² Rozsudky z 30. 8. 2005, čj. 5 Afs 25/2004-72, č. 1376/2007 Sb. NSS, ze 7. 12. 2005, čj. 3 Azs 421/2004-86, z 16. 8. 2006, čj. 8 Ans 4/2005-84, ze 7. 4. 2011, čj. 1 As 100/2010-60, body 9 až 12, nebo z 30. 7. 2014, čj. 8 Azs 53/2014-19, body 22 a 28.

sp. zn. 5 Azs 246/2022) NSS uvedl, že „již samotné nepředvolání stěžovatelky k jednání před městským soudem představovalo vadu, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a tedy důvod pro zrušení napadeného rozsudku“. NSS tak situaci spočívající v předvolání pouze zástupce účastníka řízení a nikoliv i předvolání samotného účastníka řízení označil za vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy za vadu, ke které musí podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlížet *ex offio*. Přihlíží-li kasační soud k této situaci jako k vadě *ex offio*, je nutno dospět k závěru, že všude tam, kde rozhodnutí krajského soudu nezrušil pro tuto vadu, nepovažoval postup krajského soudu za vadu s vlivem na zákonnost. Takový postup nicméně odporuje závěrům vyjádřeným v citovaných rozsudcích sp. zn. 8 Afs 101/2024 a sp. zn. 5 Azs 246/2022. Zdejší soud v rozsudcích z 20. 5. 2024, čj. 18 Af 24/2022-67 (bod 12), z 5. 6. 2023, čj. 17 A 22/2023-45 (bod 14), z 29. 9. 2022, čj. 19 Az 15/2021-29 (bod 50) a např. z 24. 1. 2022, čj. 18 A 26/2021-33 (kapitola V.), uvedl, že na nařízené ústní jednání se žalobce ani jeho právní zástupce nedostavili. Z vnitřního informačního systému zdejšího soudu plyne, že ve všech těchto věcech soud předvolával k jednání pouze žalobcova zástupce a nikoliv samostatně i žalobce. Všechny tyto rozsudky NSS přezkoumal (rozsudky z 21. 11. 2024, čj. 1 Afs 126/2024-44, z 9. 11. 2023, čj. 9 As 190/2023-50, z 11. 1. 2023, čj. 6 Azs 235/2022-14, a z 20. 4. 2023, čj. 6 Azs 25/2022-25), nicméně v žádném z těchto rozsudků neuvedl, že by rušil rozhodnutí zdejšího soudu z toho důvodu, že nebyl řádně předvolán žalobce.

14. V judikatuře NSS tak existuje (výslovný i implicitní) rozpor v otázce, zda musí krajský soud doručovat samostatně předvolání k ústnímu jednání i zastoupenému účastníku řízení, či postačí předvolání doručit toliko jeho zástupci (v případech, kdy zastoupený účastník nemá v řízení samostatně nic vykonat). Za takové situace si krajský soud může vybrat, ke které judikatorní linii se přikloní. Zdejší soud se kloní k té, dle které postačuje zaslat předvolání k jednání platné jak pro účastníka řízení, tak pro jeho zástupce pouze zástupci účastníka řízení. Vedou ho k tomu následující důvody.
15. NSS v rozsudcích, v nichž uvedl, že je nutné zaslat předvolání i přímo účastníku řízení, vycházel primárně z nálezů Ústavního soudu z 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 145/02, a z 19. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 138/07. Dle zdejšího soudu však Ústavní soud v těchto nálezech kategoricky nevyslovil, že je nutné předvolání k ústnímu jednání samostatně zasílat i účastníku řízení (je-li zastoupen zástupcem), ale posoudil konkrétní (specifické) situace.
16. V nálezu sp. zn. II. ÚS 145/02 Ústavní soud zdůraznil okolnosti jím posuzované věci. Poukázal na to, že krajský soud předvolal pouze zástupce účastníků. Ten se z důvodu poruchy vozidla nejprve prostřednictvím faxu omluvil z jednání a poté druhým faxovým podáním sdělil soudu, že se dozvěděl, že účastníci nebyli soudem samostatně předvoláni, takže o termínu jednání nevěděli. Na dalším jednání, které bylo nařízeno pouze za účelem vyhlášení rozhodnutí, se jeden z účastníků domáhal, aby se mohl vyjádřit k věci a uváděl, že o původním jednání nevěděl. Obdobně v nálezu sp. zn. II. ÚS 138/07 považoval Ústavní soud za podstatné zdůraznit, že z protokolu o ústním jednání neplyne, že by soud zjišťoval od zástupce účastníka, zda ho o termínu jednání vyrozuměl. Právě „za tohoto stavu“ pak uzavřel Ústavní soud, že práva účastníka byla porušena, pokud nebyl samostatně předvolán.
17. Názor, že Ústavní soud v obou těchto nálezech vyslovil svůj závěr na podkladě specifické skutkové situace, potvrdil i ve svých navazujících rozhodnutích. V usnesení z 22. 2. 2005, sp. zn. I. ÚS 378/04, Ústavní soud ke svému předchozímu nálezu sp. zn. II. ÚS 145/02 uvedl: „Odkaz na nálezu sp. zn. II. ÚS 145/02 není případný, neboť ten řešil situaci, kdy v důsledku procesního pochybení soudu, když bylo doručeno jen právnímu zástupci, rozhodl soud bez účasti

dané strany na jednání (viz *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, sv. 27, str. 99). Tak tomu v tomto případě zjevně nebylo, protože stěžovatel byl v řízení zastoupen svým advokátem, který byl na jednání přítomen“. Shodný názor zopakoval i v usnesení z 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 681/04. V bodě 8 nedávného usnesení z 9. 1. 2024, sp. zn. III. ÚS 2546/23, Ústavní soud k nálezu sp. zn. II. ÚS 138/07 uvedl: „V souvislosti s tímto (ne)předvoláním k soudnímu jednání dne 14. 9. 2021 stěžovatel s poukazem na nález Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2007 sp. zn. II. ÚS 138/07 namítá, že pokud obecný soud předvolá k nařízenému jednání pouze právního zástupce účastníka a neobešle samostatně také účastníka řízení, porušuje tím základní právo garantované v čl. 38 odst. 2 Listiny. Stěžovatel však v námitce nereflektuje, že současná právní úprava (kterou se řídily obecné soudy), podle které se písemnosti doručují zásadně pouze zástupci účastníka řízení v souladu s § 50b o. s. ř., překonává závěry tohoto nálezu Ústavního soudu, podle kterého (za účinnosti dřívější právní úpravy) nepostačovalo doručit předvolání k jednání pouze zvolenému zástupci. Procesní předpisy upravují i případy, kdy je nutno doručit písemnost také do rukou účastníka řízení (vedle jeho právního zástupce), především pokud má být vyslechnut nebo něco osobně vykonat, ale to není případ každého ústního jednání (stejně jako v nyní posuzovaném případě). Proto Ústavní soud považuje za přiměřený výklad, podle kterého účastník řízení realizuje svá práva garantovaná v čl. 38 odst. 2 prostřednictvím svého zástupce, jehož si za účelem efektivního a kvalitního uplatnění svých práv zvolil“. V bodě 18 nálezu z 9. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 2537/11, Ústavní soud s odkazem na svůj nález sp. zn. II. ÚS 145/02 zdůraznil, že o změně termínu konání jednání nebyl vyrozuměn účastník řízení ani jeho právní zástupce, čímž došlo k porušení práva být přítomen u soudního jednání, které vyplývá z čl. 38 odst. 2 Listiny. Konečně v usnesení ze 7. 10. 2008, sp. zn. II. ÚS 2309/08, k námitce nezaslání předvolání i přímo zastoupenému (bod 2 nálezu) Ústavní soud uvedl, že ve věci řešené pod sp. zn. II. ÚS 145/02 existovalo pouze jednostupňové správní soudnictví, a to v době, kdy „nebyl ustaven Nejvyšší správní soud jako instance rozhodující o mimořádných opravných prostředcích ve správním soudnictví. V onom případě bylo tudíž porušení práva, které stěžovatel namítá, pro účastníky fatální“ (bod 5). Lze proto shrnout, že ani sám Ústavní soud nepovažuje závěry vyslovené v nálezech sp. zn. II. ÚS 145/02 a sp. zn. II. ÚS 138/07 za všeobecně platné, ale zdůrazňuje specifické skutkové okolnosti, které v nich Ústavní soud posuzoval.

18. Zdejší soud má za to, že není nutné zasílat předvolání samostatně i přímo účastníku řízení, je-li zastoupen zástupcem, i z dalších důvodů.
19. Z judikatury Ústavního soudu i NSS není zcela zřejmé, zda povinnost soudu předvolat samostatně i účastníka řízení plyne přímo z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, nebo tuto povinnost dovozují z toho, že jde o nezastupitelný úkon [ve smyslu § 42 odst. 2 s. ř. s., resp. § 50b odst. 4 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (o. s. ř.)]. Zdejší soud je přesvědčen, že tato povinnost neplyne přímo z Listiny a o nezastupitelný úkon se nejedná.
20. Pro závěr, že povinnost nevyplývá přímo z Listiny svědčí kromě výše podrobně rozebrané rozporné judikatury, též např. závěry rozšířeného senátu NSS vyslovené v usnesení z 16. 6. 2020, čj. 8 Azs 339/2019-38, č. 4039/2020 Sb. NSS. Rozšířený senát zde dospěl k závěru, že samotný zájem cizince na osobní účasti v řízení před soudem není dostačující pro přiznání odkladného účinku, neboť svá práva může zpravidla dostatečně hájit prostřednictvím zástupce. Tím rozšířený senát překonal předchozí judikaturu, která možnost osobní účasti účastníka v řízení spojovala právě s právem na spravedlivý proces (např. usnesení NSS ze 16. 8. 2012, čj. 4 As 56/2012-58).

21. Zdejší soud je dále přesvědčen, že účast na jednání není nezastupitelným úkonem. Takovými jsou úkony „charakteristické svým osobním prvkem, který se upíná právě a jen na osobu jednajícího (účastníka řízení), a to tak, že jiná osoba nemůže, právě proto, že je charakterizován osobou jednajícího, takový úkon vykonat“ (usnesení Nejvyššího soudu z 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1949/99, R 1/2001 civ.). Tento závěr přijal za svůj i rozšířený senát v rozsudku z 22. 7. 2005, čj. 2 Afs 187/2004-69, 726/2005 Sb. NSS. Jako příklady nezastupitelných úkonů uvádí nejvyšší soudy výslech účastníka, strpění ohledání, podrobení se znaleckému zkoumání či vydání určité věci. Je přitom zjevné, že samotná účast na jednání takovým nezastupitelným úkonem není. Naopak – jde o typický úkon, který je zastupitelný a který za účastníka může vykonat (a v drtivé většině i vykonává) jeho zástupce. Obdobně například NSS jednoznačně dovodil, že výzva dle § 51 s. ř. s. se zasílá pouze zástupci, nikoliv (těž) samotnému účastníkovi (rozsudek ze 7. 9. 2005, čj. 4 Azs 471/2004-55, či např. již zmíněný rozsudek sp. zn. 5 Ads 223/2023), přičemž i (ne)souhlas s rozhodnutím bez jednání se zjevně týká účastníkovy práva na veřejné ústní projednání. Výsledkem přístupu NSS je tak situace, kdy se na jedné straně může zástupce účastníka vzdát jeho práva na nařízení ústního jednání (aniž by soud vyžadoval souhlas i samotného účastníka), ale není možné pouze tomuto zástupci zaslat předvolání v případě, kdy je jednání nařízeno.
22. Zdejší soud proto shrnuje, že judikatura NSS není jednotná v tom, zda je třeba, aby soud zaslal předvolání k ústnímu jednání vždy samostatně účastníkovi i jeho zástupci. Rozhodnutí, v nichž Ústavní soud tento názor v minulosti přijal, byla přitom skutkově specifická, čemuž odpovídá odůvodnění Ústavního soudu i jeho navazující judikatura. Tato specifika část judikatury NSS nezohledňuje, přičemž zdejší soud s touto judikatorní linií nesouhlasí, neboť právo na samostatné obeslání neplyne účastníkovi z čl. 38 odst. 2 Listiny ani z § 42 odst. 2 s. ř. s.

3.2 Průběh ústního jednání

23. Žalobce na jednání setrval na své argumentaci a odkázal na ni. Má za to, že přístup žalovaného je nedůvodně přísný, což kritizuje i odborná literatura. Ta poukazuje na to, že nedoplatky na veřejném zdravotním pojištění jsou statisticky nejčastějším důvodem pro neudělení občanství. Žalovaný promíjí nedoplatky do 7 tisíc Kč, nicméně tato hranice se od roku 2014 v zásadě nezměnila. Žalobce ostatní podmínky splňuje, což žalovaný nijak neposuzoval. Nedoplatky v důsledku toho, že žalobce nechtěl finančně zatěžovat stát, proto se neregistroval, přičemž mu nedošlo, že v takové situaci měl platit zálohy. Zopakoval též, správní orgány nesprávně posoudily možnost prominout žalobci nesplnění podmínky.
24. Žalovaný též setrval na své dosavadní argumentaci. Uvedl, že žalovaný vychází z dlouhodobé praxe, kterou opakovaně potvrdily správní soudy. Při úvahách o prominutí nesplnění podmínky posuzuje žalovaný jednak rozsah nedoplateků, jednak platební kázeň v průběhu rozhodného období. U žalobce se sešel relativně vyšší nedoplatek s opakovaným neplacením, proto nebyly naplněny důvody pro prominutí. Podmínky jsou v zákoně stanoveny kumulativně, žalovaný proto nemá prostor posuzovat míru splnění jiných podmínek, pokud některá z podmínek není splněna.

4. Posouzení věci soudem

25. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti. Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, jenž tu byl v době rozhodnutí žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

26. Žalobu podala včas osoba k tomu oprávněná.
27. Žaloba není důvodná.
28. Účastníci vedou spor o to, zda žalobce závažným způsobem porušil povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, a tedy nesplnil jednu z podmínek pro udělení státního občanství; a dále o otázku prominutí nesplnění této podmínky.
29. Těmto otázkám se opakovaně věnoval NSS, v nedávné době např. v rozsudcích z 2. 10. 2024, čj. 6 As 54/2024-35, a z 3. 3. 2025, čj. 6 As 281/2024-35, přičemž zdejší soud neshledal důvody, pro které by se od jeho judikatury v nyní posuzované věci odchýlil.
30. Podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství *státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců na území České republiky, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, nebo veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které je žadatel přihlášen k pobytu, jde-li o povinnosti uložené obcí v samostatné působnosti.*
31. Splnění této podmínky lze podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství prominout, *pokud žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění.*
32. Citovaná úprava kombinuje neurčitý právní pojem (musí jít o porušení povinností *závažným způsobem*) a správní uvážení (žalovaný *může* nesplnění podmínky prominout). Zatímco výklad neurčitých právních pojmů a jejich aplikace na konkrétní případ podléhá plnému soudnímu přezkumu (usnesení rozšířeného senátu NSS z 22. 4. 2014, čj. 8 As 37/2011-154, č. 3073/2014 Sb. NSS, bod 15 a 24), správní uvážení může soud přezkoumat pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, zda správní orgán správního uvážení nezneužil, či nepřekročil jeho meze a zda premisy úsudku správního orgánu byly zjištěny řádným procesním postupem (rozsudek NSS ze 4. 2. 2021, čj. 7 Afs 314/2019-21, bod 43 až 45).
33. Vedle omezeného přezkumu správního uvážení, je pro posouzení této věci podstatné i další východisko – předmětem přezkumu je otázka státního občanství.
34. Koncepce právní úpravy státního občanství vychází z principu suverenity státní moci. Je výsostným právem státu, který v této souvislosti disponuje širokým prostorem pro uvážení, určovat podmínky, za kterých se státní občanství nabývá a pozbývá (nálezy Ústavního soudu z 16. 9. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, či z 8. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99, nebo rozsudek NSS z 27. 5. 2022, čj. 4 As 374/2019-42).
35. Na udělení státního občanství není právní nárok, neboť je právem státu určit, s kým „vstoupí“ do státoobčanského svazku. Úkolem správních soudů při soudním přezkumu takového správního rozhodnutí je toliko posoudit, zda správní orgán náležitě a úplně zjistil skutkový stav věci, řádně jej vyhodnotil z hledisek stanovených zákonem a zda tam, kde se rozhodnutí opírá o správní uvážení, nedošlo k vybočení z jeho mezí či k jeho zneužití (rozsudky NSS z 13. 3. 2008, čj. 5 As 51/2007-105, nebo ze 7. 6. 2017, čj. 7 As 275/2016-50).
36. Při rozhodování o udělení státního občanství žalovaný zkoumá zákonem taxativně vymezené podmínky. Přitom má povinnost respektovat obecné právní principy a zásady, zejména přiměřenost, rovnost, lidskou důstojnost a legitimní očekávání (rozsudky NSS z 4.

5. 2006, čj. 2 As 31/2005-78, z 13. 3. 2008, čj. 5 As 51/2007-105, nebo z 20. 8. 2009, čj. 5 As 39/2009-81). Nesplní-li žadatel o udělení státního občanství byť jen jedinou ze zákonem vymezených podmínek nelze mu státní občanství udělit (rozsudek NSS z 29. 9. 2011, čj. 4 As 9/2011-58). Neplatí proto žalobcova domněnka, že by některá z podmínek, např. intenzita integrace v české společnosti nebo řádné placení pojistného na veřejné zdravotní pojištění, byla při posuzování žádosti významnější než jiná. Právní upravena takto konstruována není – žadatel musí splnit všechny zákonem stanovené podmínky kumulativně.

37. Žalobce nepopírá, že v posledních třech letech předcházejících podání žádosti porušil povinnosti plynoucí se zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění tím, že řádně a včas v několika obdobích neuhradil pojistné. Domnívá se však, že tento jeho prohřešek není natolik závažný, aby vedl k zamítnutí jeho žádosti, a to zejména s ohledem na jeho hlubokou integraci do české společnosti.
38. Je přitom prvořadou povinností osoby, která se uchází o státní občanství, plnit zákonné povinnosti a respektovat právní řád hostitelského státu. Veřejné zdravotní pojištění v České republice je založeno na solidárním systému, který je financován průběžně. Včasné a řádné odvádění pojistného ze strany povinných subjektů je tedy jedním ze základních předpokladů nezbytných pro řádné fungování tohoto systému (rozsudky NSS ze 7. 12. 2017, čj. 1 As 310/2017-36, a z 13. 11. 2019, čj. 8 As 284/2018-60).
39. Přestože nesplnění být jen jediné ze zákonem stanovených podmínek vede k neudělení státního občanství, žalobce se nemýlí zcela, domnívá-li se, že žadatel má i tak šanci se svou žádostí uspět. Žadatel o udělení státního občanství totiž sice musí plnit veškeré své zákonné povinnosti, to však neznamená, že každé porušení takových povinností vede k neudělení občanství. Pouze porušení povinností *závažným způsobem* brání podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství vyhovění žádosti. S ohledem na princip proporcionality proto nebude vadit porušení zanedbatelné (marginální) či jednorázové (rozsudky čj. 6 As 54/2024-35, bod 20, nebo 7 As 275/2016-50, bod 28).
40. O takto mírné porušení se však v žalobcově případě nejednalo. Žalobce nepochybnil, že jeho dluh na pojistném nebyl bagatelní, ale dosáhl až 14 016 Kč. Zároveň neuhradil pojistné ve dvou delších obdobích: jednou dva měsíce po sobě (září a říjen 2022) a podruhé dokonce v šesti po sobě jdoucích měsících (leden až červen 2023). Žalobce tak neplnil své povinnosti opakovaně, dlouhodobě a přinejmenším v jednom případě dlužil poměrně vysokou částku, šlo tedy o závažné porušení povinností ve smyslu § 14 odst. 6 zákona o státním občanství.
41. Toto posouzení se přitom nevymyká praxi správních soudů v obdobných případech. V případech posuzovaných NSS v rozsudku čj. 6 As 54/2024-35 dosáhl nejvyšší nedoplatek 13 248 Kč, a např. v nedávném rozsudku zdejšího soudu z 25. 2. 2025, čj. 10 A 101/2024-31, šlo o 17 248 Kč, a v rozsudku z 24. 6. 2025, čj. 17 A 88/2024-28, dosáhla dlužná částka opakovaně 5 694 Kč. Také v těchto případech žadatelé neplnili své povinnosti opakovaně a dlouhodobě, a proto jim občanství nebylo uděleno. Je tedy zřejmé, že žalobcův případ odpovídá po skutkové i právní stránce dříve řešeným případům. Žalobce taktéž nemohl nabýt legitimní očekávání, že mu bude státní občanství uděleno, neboť již při podání žádosti si musel být vědom, že jednu ze zákonných podmínek nesplňuje.
42. Žalobce tvrdí, že žalovaný svou rozhodovací praxi zakládá od roku 2014 na nepsané hranici 7 tisíc Kč. Toto své tvrzení však nijak nedokládá a podobná úvaha nevyplývá z napadeného rozhodnutí ani ze správního spisu. Soud proto toliko konstatuje, že ustálená rozhodovací

praxe žalovaného v podobě stanovení přibližné výše nedoplatku, která je ještě akceptovatelná, může být naopak dobrým nástrojem, jak předcházet nejednotnosti rozhodování. Samozřejmě za podmínky, že bude aplikována přiměřeně okolnostem každé projednávané věci.

43. Ani při posuzování, zda žalobci nesplnění podmínky prominout podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství, správní orgány nepřekročily meze správního uvážení ani jej nezneužily. Přestože žalobce krátce před podáním žádosti dlužné pojistné splatil (v únoru 2024), čímž odstranil způsobený škodlivý následek, žalovaný přihlédl k tomu, že dlužná částka byla poměrně vysoká a že nešlo o jednorázové pochybení. Proto uzavřel, že žalobci je třeba ponechat další čas, aby se ztotožnil s právním řádem České republiky a prokázal, že je schopen jej dlouhodobě respektovat a plnit své zákonné povinnosti. Z těchto důvodů žalovaný žalobci nesplnění podmínky podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství neprominul.
44. Tento závěr je dostatečně odůvodněn konkrétními okolnostmi nyní posuzovaného případu a zároveň se opírá o smysl a účel nesplnění podmínky pro udělení státního občanství – vyloučit ty žadatele, kteří při dosavadním pobytu v České republice právní předpisy porušovali. Hrozí totiž, že budou své povinnosti porušovat nadále i jako občané České republiky (rozsudek NSS z 11. 5. 2022, čj. 10 As 210/2020-37). Ze skutkových okolností posuzované věci nejsou zřejmé důvody, pro které by bylo možné považovat výsledek správního uvážení za projev libovůle žalovaného, naopak je v souladu s ustálenou judikaturou NSS. Přestože žalobce mohl rozhodnutí považovat za přísné, žalovaný rozhodoval v mezích zákona a nepřekročil meze správního uvážení, ani jej nezneužil.
45. Soud nicméně považuje za vhodné připodotknout, že žalobce má v obecné rovině pravdu, že pokud by žalovaný vykládal § 14 odst. 6 a § 15 odst. 4 zákona o státním občanství příliš přísně, mohlo by to vést k vyprázdnění možnosti prominout nesplnění podmínky postupem dle § 15 odst. 4 uvedeného zákona. Hrozilo by totiž, že by žalovaný stejné skutečnosti, pro které dospěje k závěru, že jde o porušení povinností *závažným způsobem* (§ 14 odst. 6), považoval i za skutečnosti, pro které není namístě nesplnění této podmínky prominout (§ 15 odst. 4). Takový výklad by byl vybočením z mezí správního uvážení, neboť by možnost prominutí zcela vyprázdnil.
46. Soud pro přehlednost opakuje, že konstrukce § 14 odst. 6 a § 15 odst. 4 zákona o státním občanství vytváří tři typové množiny případů žadatelů, kteří porušili své povinnosti:
- i) žadatel porušil povinnosti *nikoliv závažným způsobem*, a proto mu lze státní občanství udělit;
 - ii) žadatel porušil povinnosti *závažným způsobem*, ale jsou splněny podmínky pro prominutí, a proto mu lze státní občanství udělit;
 - iii) žadatel porušil povinnosti *závažným způsobem* a navíc nejsou splněny podmínky pro prominutí, a proto mu nelze státní občanství udělit.
47. Rozlišování mezi případy ad ii) a iii) je věcí správního uvážení žalovaného. Pokud by však stejné skutečnosti naplňovaly důvod pro neudělení občanství dle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství a důvod pro neprominutí nesplnění této podmínky, stíral by žalovaný rozdíl mezi případy ad ii) a iii). Tím by zcela popřel správní uvážení, které má dle § 15 odst. 4 uvedeného zákona provést při posouzení, zda lze nesplnění podmínky prominout (srov. v obecnosti obdobné úvahy Ústavního soudu ve vztahu ke správnímu uvážení v rámci

rozhodování o nevyplacení dotace či její části v nálezu z 18. 10. 2023, sp. zn. III. ÚS 1344/23, bod 30 a 31).

48. Soud však již výše vysvětlil, že v žalobcově věci se žalovaný takového pochybení nedopustil. Především z prvostupňového rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný spatřoval závažnost žalobcova porušení již v relativně vysoké výši nedoplatků. K tomu při úvaze o možnosti nesplnění podmínky prominout přistoupila skutečnost, že žalobce porušoval předpisy na úseku zdravotního pojištění dlouhodobě. S těmito úvahami se ministr v napadeném rozhodnutí ztotožnil a i soud je považuje za zákonné a dostatečné.

5. Závěr a náklady řízení

49. Soud neshledal žalobu důvodnou, proto ji výrokem I. zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
50. O nákladech řízení rozhodl soud výrokem II. podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný byl ve věci plně úspěšný, avšak nevznikly mu žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu úřední činnosti. Proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 30. září 2025

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu